

Materiały Ceramiczne WMN – Wykład 5 – Proszki Synteza II

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry

Me1, Me2, ...
An1, An2, ...
H₂O

PROCES
reakcja chemiczna

Me1, Me2, O_x

Jak prowadzić proces?

Materiały Ceramiczne WMN – Wykład 5 – Proszki Synteza II

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – zol-żel

Zol – układ koloidalny cząstek ciała stałego w cieczy lub w gazie (rzadko);
Żel – efekt koagulacji zolu;
Zol-Żel – synteza żelu drogą kontrolowanej hydrolizy lub kondensacji;

DYFUZJA

AGREGACJA

hydroliza
 $M-O-R + H_2O \rightarrow M-OH + R-OH$
 kondensacja wodna
 $M-OH + HO-M \rightarrow M-O-M + H_2O$
 kondensacja alkoholowa
 $M-O-R + HO-M \rightarrow M-O-M + R-OH$

ŻELOWANIE

SUSZENIE

M-O-R – alkoholany lub kompleksy chelatywne;

Materiały Ceramiczne WMN – Wykład 5 – Proszki Synteza II

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – zol-żel

HYDROLIZA

- Alkoholany lub sól;
- Rozpuszczalnik = alkohol, woda
- [alkoholan] << [water]

KONDENSACJA ALKOHOLOWA

- Alkoholany;
- Rozpuszczalnik = alkohol;
- [water]/[alkoholan] = 1-4

- o Kolooid w ośrodku wodnym;
- o Aglomeracja powodowana stanem powierzchni (DLVO, etc.);
- o Żel jako wynik oddziaływań elektrostatycznych;
- o Tworzenie kryształitów poprzez obróbkę cieplną;
- o Tworzenie się nieorganicznego polimeru;
- o Aglomeracja powodowana wielkością cząstek;
- o Żel jako wynik postępującej polimeryzacji;
- o Amorficzny produkt;

Materiały Ceramiczne WMN – Wykład 5 – Proszki Synteza II

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – zol-żel

Sol-Gel Technologies and Their Products

Materiały Ceramiczne WMN – Wykład 5 – Proszki Synteza II

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – zol-żel

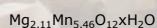
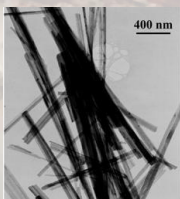
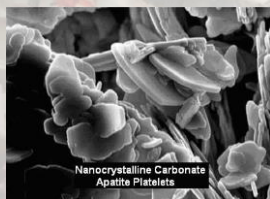
SiO₂ z TEOSu

TiO₂ z siarcznanu tytanu i mocznika

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – zol-żel

Czy zol-żel to tylko sferyczne cząstki?

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

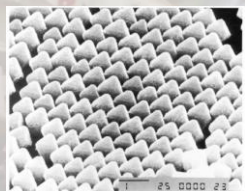
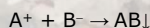
Soft chemistry – zol-żel

Zalety i Wady

- Kontrola morfologii proszku;
- Niskie temperatury;
- Wysoki stopień jednorodności;
- Możliwość otrzymywania nanoproszków (2-20 nm);
- **Metoda stosunkowo złożona;**
- **Niska wydajność.**

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – współstrącanie, wytrącanie

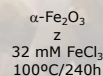
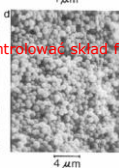
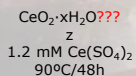
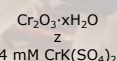
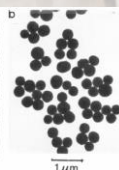
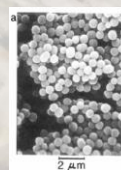
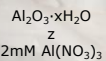

AgBr

Czy można w ten sposób otrzymać proszki tlenkowe?

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

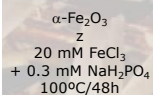
Soft chemistry – współstrącanie, wytrącanie

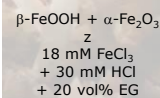
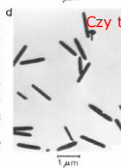
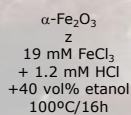
Czy można kontrolować skład fazowy i morfologię?

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – współstrącanie, wytrącanie

Czy to aby nie jest zol-żel?

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Geologia .. procesy (głównie syntezy) w warunkach podwyższonej temperatury, podwyższonego ciśnienia w obecności fazy ciekłej (roztworów).

Jeżeli ciecz nie jest czystą wodą to ... **metoda solvotermalna**.
 NH_3 , HF, HBr, Cl_2 , HCl, CO_2 , SO_2 , H_2S , CS_2 , $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$, CH_3NH_2 , CH_3OH , HCOOH.

Metoda znana od 1845 r. – synteza mikrokryształów kwarcu w autoklawie Papina przez Schafhäutla.

Trzy sposoby wykorzystania metody hydrotermalnej:
i. otrzymywanie monokryształów;
ii. preparatyka proszków;
iii. roztwarzanie substancji.

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

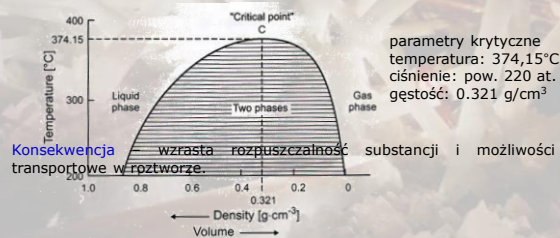

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Jak zmieniają się właściwości wody wraz z temperaturą:

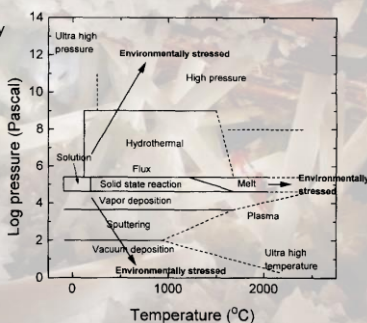
- wzrasta stopień dysocjacji i siła jonowa;
- maleje lepkość i gęstość;
- stała dielektryczna maleje z temperaturą ale wzrasta z ciśnieniem.

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Zakres termodynamiczny metody hydrotermalnej

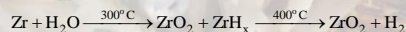

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Sposoby prowadzenia procesu:

- Hydrotermalne utlenianie metali:

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Sposoby prowadzenia procesu:

- Hydrotermalna hydroliza (wytrącanie):

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Sposoby prowadzenia procesu:

- Hydrotermalna reakcja:

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Jak się to robi?

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Co można otrzymać metodą hydrotermalną?

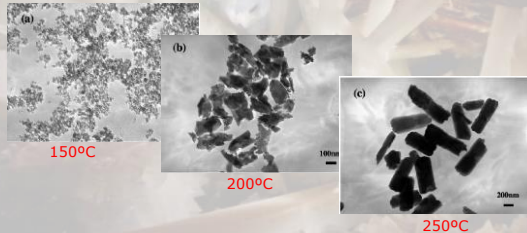
- Pierwiastki - Si, Ge, Te, Ni, diament, nanorurki węglowe;
- Tlenki proste - ZrO_2 , TiO_2 , SiO_2 , ZnO , Fe_2O_3 , Al_2O_3 , CeO_2 , SnO_2 , Sb_2O_3 , Co_3O_4 ...
- Tlenki złożone - $BaTiO_3$, PZT, $PbTiO_3$, $KNbO_3$, $KTaO_3$, $LiNbO_3$, ferryty, apatyty, wolframiany, wanadany, molibdeniany, cyrkoniany, zeolity ...
- Selenki - $CdSe$, $HgSe$, $CoSe_2$, $NiSe_2$, $CsCuSe_4$,
- Telurki - $CdTe$, Bi_2Te_3 , Cu_2Te , Ag_2Te ,
- Siarczki - CuS , ZnS , CdS , PbS , $PbSnS_3$,
- Azotki - BN;

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Od czego zależy wielkość i kształt ziaren?

- Od temperatury (i ciśnienia);

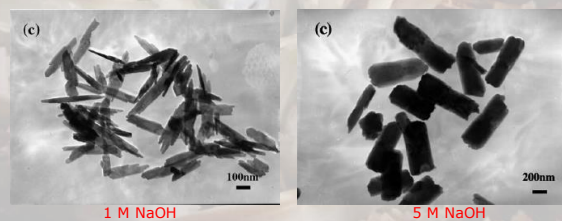
 ZrO_2 , 24 h, 5 M NaOH

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Od czego zależy wielkość i kształt ziaren?

- Od pH;

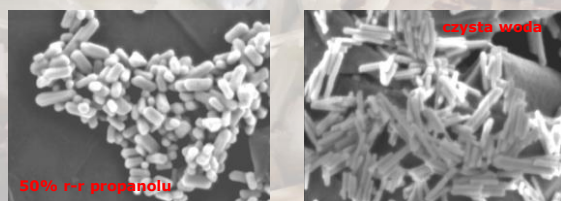
 ZrO_2 , 24 h, 250°C

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Od czego zależy wielkość i kształt ziaren?

- Od rozpuszczalnika;

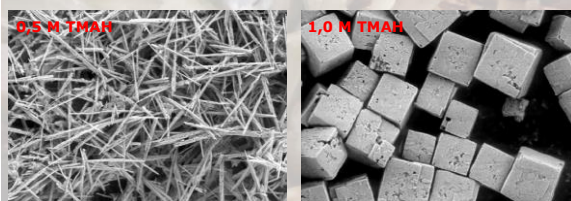
hydroksyapatyt, 200°C, 24 h,

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Od czego zależy wielkość i kształt ziaren?

- Od stężenia mineralizatora;

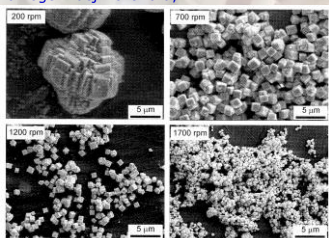
 $Pb(Zr_{0,52}Ti_{0,48})O_3$, 150°C, 24 h, TMAH ($(CH_3)_4NOH$) jako mineralizator

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Od czego zależy wielkość i kształt ziaren?

- Od sposobu homogenizacji roztworu;

$Pb(Zr_{0.52}Ti_{0.48})O_3$, 150°C, 24 h, 6 M KOH, różne prędkości mieszania

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – metoda hydrotermalna

Rozszerzenie metody hydrotermalnej o:

- **ogrzewanie mikrofalami** – wzrost szybkości reakcji o 1-2 rzędy, bardzo szybki osiągnięcie temperatury maksymalnej; te same produkty co w metodzie standardowej;
- **reakcję elektrochemiczną** – prowadzenie elektrolizy w warunkach hydrotermalnych prowadzi do powstania cienkich warstw na odpowiednich elektrodach: $BaTiO_3$, $SrTiO_3$, $LiNiO_2$, $PbTiO_3$, $CaWO_4$, $BaMoO_4$, maleje lepkość i gęstość;
- **reakcję mechanochemiczną** – polepszenie kinetyki reakcji;
- **reakcję sonochemiczną** – wzrost kinetyki reakcji po użyciu fali ultradźwiękowej (20kHz-10MHz), synteza związków o specyficznej strukturze elektronowej $InSb$, CdS , $Li_2B_4O_7$, $Ba_2TiSi_2O_8$;
- **reakcję fotochemiczną** – naswietlanie roztworu światłem laserowym powoduje wzrost szybkości reakcji nawet o 3 rzędy, możliwa precyzyjna kontrola wzrostu warstw;
- **prasowanie na gorąco** – stosunkowo niskie temperatury, 100-350°C, ciśnienia $p < 25$ MPa i czas, poniżej 1 h, metoda przydatna przy utylizacji odpadów radioaktywnych;

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

Soft chemistry – zamrażanie-sublimacja

Zalety metody hydrotermalnej:

- proszki formują się bezpośrednio z roztworu;
- zazwyczaj nie wymagają kalcynacji;
- brak jest agregatów;
- wytrzymałość aglomeratów zależy od sposobu suszenia;
- szeroki zakres kontroli kształtów i wielkości;
- możliwość kontroli składu fazowego i chemicznego;
- możliwość uzyskania związków poniżej temperatury transformacji (kwarc);
- możliwość uzyskania tlenków o niespotykanej stechiometrii (CrO_2);

Otrzymywanie Proszków Ceramicznych

I. Metody mechaniczne

- Mielenie
- Synteza mechano-chemiczna

II. Rozkład termiczny

- Odparowanie
- Spray drying
- Synteza płomieniowa
- Synteza w płazmie
- CVD
- Zamrażanie – sublimacja
- Suszenie w nafcie
- Spalanie
- Synteza wiązką laserową
- Synteza wiązką elektronową
- Rozpylanie

III. Wytrącanie – hydroliza

- Zobojętnienie i wytrącanie
- Wytrącanie homogeniczne
- Współstrącanie
- Hydroliza soli
- Hydroliza alkoholanych
- Zol-żel

IV. Metoda hydrotermalna

- Wytrącanie (współstrącanie)
- Krystalizacja
- Rozkład
- Utlenianie
- Synteza
- Elektrochemiczna
- Mechanochemiczna
- RESA
- + Mikrofały
- + Ultradźwięki

V. Stopienie i gwałtowne oziębienie